

KUJIZNICA
EDVARDA KARDELJA
V PERLU

Celje - skladišče
D-Per

OSREDNJA KNJ. CELJE

539/1980

1119801510,PR

COBISS ®

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kombinat
edvarda kardelja

maj 1980

leto XVI

Posebna številka

srečno

T
I
T
O

1892
1980

Umrli je tovariš TITO

V nedeljo, 4. maja 1980 je ob 18. uri predsedstvo CK ZKJ v imenu CK ZKJ in predsedstvo SFRJ na seji obeh predsedstev sprejelo ob smrti predsednika republike, predsednika ZKJ in vrhovnega komandanta obo-roženih sil SFRJ Josipa Broza Tita razglas, s katerim je se-znanil delavski razred, delovne ljudi in občane, narode in narodnosti SFRJ o tem, da je umrl tovariš Tito.

Dne 4. maja 1980, ob 15,05 uri je v Kliničnem centru v Ljubljani prenehalo biti veliko srce predsednika naše SFRJ, predsednika ZKJ, predsednika ZKJ, maršala Jugoslavije in vrhovnega poveljnika obo-roženih sil SFRJ, Josipa Broza Tita.

Huda bolečina in globoka žalost pretresata delavski razred, narode in narodnosti naše države, slehernega našega človeka, delavca, vojaka in bojnega tovariša, kmeta, intelektualca, slehernega ustvarjalca, pionirja in mladince, dekle in mater. Čast je pripadati revoluciji in času v katerem je deloval tovariš Tito, pripadati skupnosti, katero so skupno z njim ustvarili na bojnem polju in jo gradili v miru. Čast je pripadati državi, ki jo je on tako sijajno predstavljal. Čast in ponos je imeti v svoji zgodovini Tita. Častno je bilo boriti se in živeti s Titom. Današnji in prihodnji rodovi, globoko hvaležni tovarišu Titu, bodo nadaljevali njegovo nesmrtno delo. S temi besedami sta CK ZKJ in predsedstvo SFRJ končala z razglasom ob smrti tovariša Tita.

CK ZKJ je poslal družini predsednika republike Tita posebno sožalje.

Takoj po seji predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ

je zvezni IS na izredni seji sprejel sklep o splošnem ljudskem žalovanju. To traja sedem dni, od 4. do 10. maja letos. V času splošnega ljudskega žalovanja vse na državnih in javnih poslopih zastave na pol droga. Odpovedane so v času žalovanja vse javne manifestacije, kulturne zabave, športne in druge prireditve v državi.

Iz poročila zdravniškega konzilija lahko povzamemo del obvestila, da je tovariš Tito že vrsto let bolehal za sladkorno boleznijo. Kot njena posledica so se razvile hujše aterosklerotične spremembe na krvnih žilah nog, živčno-mišične okvare nog z motnjami hoje in okvare ledvic. Prvi znaki motenega pretoka krvi skozi krvne žile na levi nogi so se pokazale koncem decembra 1979. Navzlic intenzivnemu zdravljenju pa je bila sredi januarja letos opravljena predvidena operacija, kasneje pa je bilo ob soglasju tovariša predsednika treba amputirati levo nogo. Tovariš predsednik je obe operaciji izredno dobro prenesel, vendar so kasneje nastopile ledvične okvare in infekcije. V nadaljnjem poteku bolezni so nastopale številne komplikacije, ki so čedalje bolj oteževale zdravstveno stanje tovariša predsednika; sepsa, večkrat ponovljena pljučnica, motnje v zvezi s strjevanjem krvi in z občasnimi hudimi krvavitvami v želodcu, črevesju in pljučih, naposled pa huda okvara jeter, ki sta jo spremljala močna zlatenica in koma. Kljub vsem terapevtskim ukrepom so se progresivno izčrpale splošne moči tovariša predsednika in tako so polagoma ugašale življenjske funkcije in je nastopila smrt. Zdravljenje je vodil zdravniški konzilij in osebni zdravniki tovariša predsedni-

ka, občasno pa so konzultirali več strokovnjakov raznih specialnosti.

Delovni ljudje Ljubljane so se poslovili od umrlega velika našega ljudstva v ponedeljek 5. maja na železniški postaji ob 8,30. Modri vlak z lokomotivama Sutjeska in Neretva je v posebnem vagonu, ob častni straži Titove garde in spremstvu visokih družbenopolitičnih delavcev, peljal istega dne ob 9,15 uri skozi Zasavje. V Trbovljah se je na železniški postaji zbralo več tisoč delavcev, da so lahko zadnjikrat pozdravili molče in solznih oči ter z bolečino v srcu umrlega predsednika. Ko je modri vlak počasi peljal skozi železniško postajo v Trbovljah, je Delavska godba Trbovlje igrala Chopénovo žalno koračnico. Kljub hladnemu deževnemu vremenu so tisoči občanov stali tudi onkraj savskega mostu, da bi lahko poslednjikrat počastili tovariša Tita in se od njega poslovili. Modri vlak se je ustavil nato še v Zagrebu. Ob 17. uri istega dne pa je prispel v Beograd. Posmrtno ostanke umrlega predsednika so prepeljali v poslopje skupščine SFRJ. Od 18. ure 5. maja do 12. ure 8. maja 1980 so se menjavale častne straže predstavnikov vseh organov in organizacij federacije, socialističnih republik in pokrajin, organizacij združenega dela in druge delegacije. Delovni ljudje in občani so umrlemu tovarišu Titu izkazali spoštovanje z mimohodom do dneva pogreba do 8. ure zjutraj. Osrednja komemoracija najvišjih organov in organizacij federacije je bila 6. maja 1980, ob 11. uri v dvorani doma sindikatov v Beogradu.

Svečani pogrebni sprevod je s posmrtnimi ostanki krenil izpred skupščine SFRJ 8. maja

ob 12. uri do mesta pokopa na Dedinju na območju Užiške ulice številka 15.

Tudi v revirskih občinah so bile odprte v vseh dneh žalosti žalne knjige, v katere so se vpisovali ljudje in občani.

V ponedeljek 5. maja smo se delavci vseh temeljnih organizacij združenega dela in vseh delovnih skupnosti vseh štirih delovnih organizacij zbrali v zgodnjih jutranjih urah na žalne komemoracije. Na teh je

bila sprejeta tudi sožalna brzojavka namenjena zveznim in republiškim organom.

V vseh srcih, na vsakem kraju je v majskem večeru 4. maja boleče odjeknila novica o smrti tovariša Tita, najljubšega prijatelja, največjega človeka naše domovine naše preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Vse naše ljudstvo je onemelo v žalosti, ko so sporočili po televiziji ob 19. uri, da predsednikov organizem ni imel več moči, da bi kljuval bolezni in

da se je ustavilo njegovo srce. Zdelo se je, da se je ustavilo tudi srce vsega naroda.

Bolečina in žalost sta prežeta z neizbrisnim prepričanjem, da svobodni in revolucionarni duh tovariša Tita živi in bo živel kot je živela njegova beseda in misel, njegova ideja, njegovo vsestransko delo, boj za človekove pravice in svobodo, njegov topel in vedno nasmejani obraz.

Slava njegovemu spominu!

Sožalna brzojavka

Ob smrti maršala Josipa Broza Tita je bila poslana sožalna brzojavka na naslednje naslove:

— Predsedstvo SR Slovenije, Erjavčeva 17, 61000 LJUBLJANA;

— Predsedstvo ZK Slovenije, Tomšičeva ul. 5, 61000 LJUBLJANA;

— Predsedstvo SFRJ, Trg Marxa in Engelsa, 11000 BEOGRAD;

— Predsedstvo ZK Jugoslavije, Bulevar Lenjina 6, 11000 BEOGRAD.

Vsebina sožalne brzojavke je bila naslednja:

Delavci Revirskega energetskega kombinata Edvarda Kardelja, Trbovlje, izražamo globoko sožalje ob smrti tovariša Tita, našega velikega voditelja revolucije, samoupravnega socializma in enega od osnovecev neuvrščenosti.

Obljubljamo, da bomo z vsemi svojimi močmi vztrajali na Titovi poti. Zavedamo se, da le Jugoslavija kot jo je osnoval in vodil tovariš Tito, zagotavlja jugoslovanskim narodom samostojnost in enakopravnost ter mir in napredek.

Delavci
revirskega energetskega kombinata
Edvarda Kardelja

Trbovlje
zbrani na žalnih komemoracijah
dne 5. maja 1980

TITO nas je vodil!

Nezadržen tok ustvarjanja in oblikovanja družbene ureditve, ki izhaja iz osnovnih pravic človeka, nas je v težnji za obstoj in zavesti enakosti, bratstva ter svobodnega urejanja družbenih odnosov postavljal vedno v ospredje vseh dogajanj, s katerimi smo oblikovali sodobno družbo in poseben svet — združeni v delu in bratstvu narodov na sicer malem koščku zemlje, ki ji pravimo Jugoslavija.

Ta svet smo pod vodstvom komunistične partije in tovariša Tita, še pred desetletji opu-

stošenega in porušenega do tal, prepojili s krvjo, ga domala z golimi rokami preorali in si zgradili dom in pot v lepšo bodočnost.

In čeprav nam živa sila tega poleta ne dovoljuje oddiha in nas z nezadržano vztrajnostjo poziva iz sedanjosti v nove stvaritve — se nam je danes za trenutek ustavil korak...

Človeka, v katerem niso bile prisotne le najsvetlejšje človeške vrline, temveč vse prvine naše stvarnosti, naša enotnost, bratstvo, naše želje po ustvarjalnosti, miru in dobrih medse-

bojnih odnosih, skratka vse, kar vsebuje naša samoupravna socialistična družba — tega človeka — našega predsednika, narodnega heroja Tita — ni več med nami.

Na tako omejenem prostoru ni mogoče v celoti prikazati vse širine in globine Titove ustvarjalnosti, vendar nam tudi ta prostor omogoča, da poudarimo nekatere momente njegove revolucionarne poti in misli, s katerimi je vedno izražal vero v moč ljudskih množic, v človeka in v odnose, ki se oblikujejo med ljudmi v boju za osvobo-

ditev, v boju proti izkoriščanju človeka po človeku.

Vsak delovni človek opravlja svoje delo. Vsi se ukvarjamo s svojimi vsakdanjimi osebnimi, družinskimi in družbenimi skrbmi. Mislimo na svoj današnji trenutek in na svojo prihodnost. Tako delujejo vse naše delovne, samoupravne in družbene organizacije in institucije, vsi politični in državni organi.

Z eno besedo, naše osebno in družbeno življenje teče kot prej. Enako potekajo številne proizvodne in samoupravne pobude in dobronamerne kritike.

Poteka in širi se fronta boja za ekonomsko stabilizacijo, za reševanje dolgotrajnih in dolgoročnih nalog od tistih, ki so povezane z nadaljnjim dviganjem produktivnosti in življenjskega standarda pa do splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, ki sta kot branik naše poti in pridobitev v vsakem času na našem dnevnem redu.

Življenje v vsej socialistični in samoupravni neuvrščeni Jugoslaviji teče kot doslej, ustavilo se je v nečem. V ostri bolečini, ki se je zarežala v srca vseh dvaindvajset milijonov Jugoslovancev. Bolj kot kadarkoli doslej se zavedamo pomena besed zlitih v eno samo misel. »Tito — to smo mi!« ki jo že več kot tri desetletja pišemo na prapore bojnih in delovnih brigad, na zidove tovarn, šol in vojašnic. Kako zelo je postalo to ime sinonim za naše pridobitve, za naša hotenja in našo bodočnost, se je pokazalo prav v teh dneh, ko smo vsi v eni sami želji, da bi čimprej okreval in nas še naprej vodil po poti, ki smo ji že dolgo tega dali njegovo ime.

Na tisoče pisem in brzojavk iz vseh krajev naše, bližnjih in daljnih dežel, z vseh poldnevnikov sveta, so pošiljali, mladi in stari, delavci in kmetje, dijaki in vojak, ugledni državniki, ugledni borci naprednega sveta, z neizmerno ljubeznijo in spoštovanjem, z veliko željo skorajšnjega okrevanja našemu

predsedniku, našemu Titu. To ni bil le dokaz velikega spoštovanja do velike osebnosti, ampak tudi prizadevanje njegovega delu in neprecenljivi vlogi, ki jo je imel v sodobnem svetu Tito in njegova Jugoslavija.

Kakor že tolikokrat, smo se tudi pred kratkim lahko prepričali, kako pomembna je bila Titova osebnost, ne le v naši družbi, temveč v svetovnih razsežnostih. Njegov ogromni ugled je izviral iz njegovega revolucionarnega dela in njegovega vztrajnega, neomejenega boja za mir, za osvoboditev vseh zatiranih in brezpravnih narodov. Zato je bil Tito revolucionar kot osebnost svetovnega pomena.

Socializem je postal svetovni proces. Prebil se je in dosegel prve trajne zmage med prvo svetovno vojno in po njej. Sedaj že prežema vse človeštvo, nihče pa ni bolje razumel tega porajanja in prvih korakov v današnje obdobje ter bolje izvedel nujne poteze kot tovariš Tito.

Zato tudi ugled in trden položaj Jugoslavije v svetu ne temeljita le na njenem herojskem boju med drugo svetovno vojno, temveč tudi na vlogi, ki jo ima danes.

Kot marksist je tovariš Tito vselej izhajal iz tega, da so delovni ljudje tisti, ki ustvarjajo zgodovino, da bi lahko usmerjali njen tok pa potrebujejo Partijo, ki bo v celoti dojela družbeno-zgodovinske razmere in znala poiskati najboljše poti in metode spremljanja teh razmer. Na tej idejni podlagi se je tovariš Tito nenehoma boril za enotnost Partije, za njeno ideološko in politično trdnost in povezanost. V tej enotnosti je videl enega najpomembnejših pogojev in dejavnikov enotnosti vse naše družbe. Za Tita je bila Partija vselej revolucionarna avantgarda, ki se je bojevala za interese delavskega razreda in vseh naših narodov in narodnosti, za svobodno življenje človeka, za njen obstoj.

Tito je bil in ostaja strateg naše revolucije, s svojo sposob-

nostjo se je spoprijel s ključnimi potrebami slehernega obdobja našega revolucionarnega razvoja, občutil prave probleme družbe in smer zgodovinskega gibanja, opozarjal na glavne smernice za pravočasno odpravo kriz, s katerimi smo se v tem razvoju srečevali. Zato velja v tej zvezi še posebej poudariti, da so Titove zgodovinske pobude v minulih štiridesetih in več letih odločilno opredelile naš revolucionarni razvoj in bistveno označile zgodovino jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Tito nas je vodil! Vedno je bil in ostal človek, ki je s sodobnim delavskim občutkom čutil in dojemal sodobno stvarnost, pozorno opazoval spremembe, ki jih je prinašalo življenje in vse to spreminjal v politične sklepe in dejavnost ter tako bogatil boj delavskega razreda s spoznanji, ki so mu bila potrebna, da je lahko pravilno ravnal in dojel, tako neposredne kot dolgoročne cilje. Vse to je počel iz revolucionarnih marksističnih in leninističnih pozicij.

Še posebej dobro je dojel, kako so se spremenili pogoji za uspešno zmago delavskega razreda v dneh tik pred vojno ter naloge mednarodnega in našega gibanja v današnjih svetovnih razmerah.

Tito je zgodovinska osebnost — nadarjen posameznik, ki je najgloblje prodril v smisel objektivnih družbenih zakonitosti in zgodovinskih potreb svoje dobe, hkrati pa odkril poti in sredstva, s katerimi je oborožil delavski razred ter bil zmožen v zgodovinskih obdobjih potreb svoje dobe, hkrati pa odkril poti in sredstva ter stopil na čelo organiziranega gibanja ljudskih množic in njihovega boja za napredek človeštva.

Tudi danes želimo izraziti tovarišu Titu svoje spoštovanje in hvaležnost za tisto, kar je napravil za Partijo, Zvezo komunistov in naše ljudstvo, hkrati pa želimo povedati, kako globoko cenimo začrtano pot do ciljev. Zanje si bomo priza-

devali sedaj in v bodoče in vložili vse sile.

Pripravljali smo se, da tovaršu Titu stisnemo roko ob njegovi 88-letnici, da se mu zahvalimo za njegov veliki in pomembni delež pri revolucionarnem rušenju starega reda in ustvarjanju novega, boljšega, svetlejšega, pa je usoda odločila drugače...

Izjemna dela revolucionarja naše revolucije in Partije trajno vtkana v naše zmage, izgradnjo dežele, borbi za bratstvo in enotnost, enakopravnost naših narodov, za našo samoupravno neodvisnost, za našo samoupravno neodvisno in neuvrščeno pot v socializem.

Vemo, kako bogata je njegova zapuščina, kljub preranemu odhodu. Vsi pa tudi vemo, kako pomembno je, da se vrnemo k njegovim mislim in iščemo poti nadaljnjega razvoja naše družbe. Čimbolj bomo črpali iz neprecenljive zakladnice njegovega ustvarjalnega duha, tem bliže bomo virom revolucije, tem dosledneje bomo razvijali pridobitve naše revolucije.

Od nas je odšel velikan naše socialistične revolucije, toda ostajajo njegove misli in dela človeka, ki je bil vedno na strani zatiranih in tistih, ki se bojujejo za osvoboditev narodov, človeka in dela, za demokratizacijo mednarodnega življenja, za nove, bolj napredne družbene odnose. Lahko rečemo: »SMO TO, KAR SMO HOTELI BITI — SVOBODNA TITOVA SOCIALISTIČNA JUGOSLAVIJA«. Samoupravna in neuvrščena proletarska država, trdna skupnost enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije.

To smo bili in to bomo tudi v prihodnje, saj nas je učil osvajati revolucionarne pridobitve, predvsem pa nas je naučil, kako naj te pridobitve varujemo, kako naj jih bogatimo, saj vemo, da je resnična revolucija le tista, ki zna varovati herojsko priborjene pridobitve.

Izguba osebnosti, tako pomembne za naše narode in narodnosti, naso družbeno ureditev in bodočnost kot za razumno vzdrževanje mednarodnih odnosov in miren napredek vsega sveta, sprejemajo milijoni širom sveta z globokim čustvom, ki je odraz priznanja in hvaležnosti za delo in prizadevanje, ki ga je največji državnik — predsednik in borec za človekoljubje, mir in napredek vlagal za dobro človeštva.

NAM JUGOSLOVANOM —
BO ZA TOVARIŠEM TITOM
NAJHUJE! ZGUBILI SMO
ČLOVEKA, OČETA IN SVO-
JEGA VODJO.

Toda — s tem, ko je njegova ideja od prvega znaka odpora, preko vseh silnih borb in preobrazbe prostora kjer živimo ter nas samih in družbe preraščala v nas tovariše in danes samoupravljalce, ko je ime TITO prešlo na naše delo, v našo družbeno stvarnost in skratka v našo bit, se bomo, zavedajoč njegovega imena, čeprav s pekočo bolečino slovesa, smelo postavili kot rudarji — energetiki, kovinarji, v prvo vrsto in usmerili korake naprej z istim smotrom, pod isto TITOVO ZASTAVO!

TITO — VEČNO BOMO NOSILI TVOJE IME!

Pred dnevom mladosti je 20. maja 1954 obiskala v Beogradu maršala Tita mladinska godba — delavske godbe iz Trbovelj pod vodstvom Toneta Hudarina. Pripravila mu je koncert v počastitev njegovega rojstnega dne.

Mile Klopčič

TITO

To, kar nam pod domačim je nasiljem,
teptano vero ohranilo živo
in komaj slutenim, še daljnim ciljem
utrdilo je zvestobo nezmagljivo —

In kar vzbudilo v nas je davne sile,
ki jarmi so stoletni jih mrtvili,
da so roke v pesti se nam sklenile,
ko zemljo so raztrgano delili —

To, da smo z voljo do trpljenja in žrtev,
z nasiljem se sprijeli prerojeni,
ko bil je sklep, da bodi rod naš mrtev,
in boj končali smo osvobojeni —

Osvobojeni, da živimo v časti
in po svoje usodo si krojimo,
da več ne moremo pod silo pasti —
vse to v imenu TITO mi častimo.

Ob obisku mladinske godbe — delavske godbe iz Trbovelj dne 20. maja 1954 v Beogradu, je v imenu mladih godbenikov čestital maršalu Titu za njegov rojstni dan Marjan Korošec, in mu izročil v spomin fotografijo mladinske godbe.

Tovariš Tito je vse svoje življenje — življenje človeka, revolucionarja, vojaka in državnika — posvetil svoji domovini in vsem njenim narodom.

Avtobiografija JOSIPA BROZA

Rodil sem se leta 1892 v Hrvaškem Zagorju, v Jugoslaviji. Moj oče je bil srednji kmet, vendar je bilo že leta 1913 vse posestvo razprodano; zaradi dolgov bankam, pa je moj oče postal dninar. Poleg mene so bili v družini še štirje bratje in dve sestri in vsi so postali delavci. Končal sem osnovno šolo (5 let) in 2 leti meščanske šole. Leta 1907 sem se sam od sebe odločil za uk v ključavničarsko mehanični delavnici v Sisku. Obrti sem se izučil leta 1910, ko sem postal ključavničarski pomočnik in mehaničarski delavec. Brž ko sem končal uk, sem postal član socialističnih sindikatov. V začetku sem delal v neki strojni tovarni v Zagrebu. Potem sem delal v tovarni strojev v Sloveniji, v Ljubljani. Konec leta 1911 sem odšel na Češkoslovaško. Najprej sem delal v tovarni kovinskih izdelkov v Jinceh, Čenkovu in v Plznju v tovarni »Škoda«. Potem sem delal v Nemčiji v tovarni »Benz« (Mannheim) in v Avstriji v tovarni »Daimler« (avtomobilska tovarna).

Jeseni leta 1913 sem bil poklican služiti vojaški rok. Služil sem v 25. pehotnem polku v Zagrebu. V začetku avgusta leta 1914 sem odšel kot vodnik na srbsko fronto. Na srbski fronti sem bil do drugega umika avstrijske vojske decembra leta 1914. V začetku januarja 1915 sem bil poslan v Galicijo, na rusko fronto. V rusko ujetništvo sem padel 12. aprila 1915. V Sibirijo sem prišel novembra leta 1918. Oblast je bila takrat že sovjetska. Zaradi slabega zdravja sem po nasvetu svojih tovarišev odšel delat v stepe. Odšel sem v vas Mihajlovko. V vasi Mihajlovka sem od avgusta 1918 delal kot strojnik na parni mlatilnici kmetov S. Škljarova in D. Tabačka. Že pomladi 1918 sem pisмено zaprosil za sovjetsko državljanstvo in za sprejem v Partijo.

Istega leta sem se oženil z državljanko P. D. Belousovo, hčerjo kmeta iz vasi Mihajlovka.

Član KPJ sem postal leta 1920. Po prihodu v Jugoslavijo sem delal v podjetju kovinske industrije v Zagrebu, bil sem član revolucionarnih sindikatov in član legalne Komunistične partije. Ko je bila leta 1921 Partija prepovedana, sem odšel iz Zagreba in se zaposlil kot strojnik v parnem mlinu v Bjelovaru. Tam sem delal do leta 1925.

Ker je bila Partija prepovedana, sem v bjelovarskem okrožju z nekaterimi tovariši organiziral ilegalne komunistične organizacije in bil član okrožnega komiteja. Leta 1923 so me žandarji prvič zaprli in me pretepli zaradi komunistične propagande. Leta 1925 sem zaradi komunizma izgubil delo. Potem sem se zaposlil v ladjedelnici v Kraljevi. Jeseni leta 1926 sem odšel v Srbijo in se zaposlil v tovarni vagonov v Smederevski Palanki. Tudi tu mi je uspelo ustanoviti partijsko celico in sindikalno organizacijo. Kot v ladjedelnici so me tudi tu delavci izvolili za glavnega delavskega zaupnika. Toda kljub temu so me vrgli iz tovarne kot nevarnega komuniste in agitatorja. Odšel sem v Zagreb, kjer sem najprej delal v neki delavnici, dokler me mestna sindikalna organizacija kovinarjev ni izvolila za svojega sekretarja. V maju leta 1927 sem bil izvoljen za sekretarja pokrajinskega odbora Zveze kovinarjev za Hrvaško; to dolžnost sem opravljal do aretacije leta 1928.

Od julija 1927 sem bil sekretar mestnega komiteja Komunistične partije v Zagrebu.

Julija leta 1927 so me aretirali, pretepli in me držali dva meseca v raznih zaporih v Primorju in Liki. Jeseni leta 1927 sem bil v zvezi s to aretacijo obsojen na 7 mesecev zapora, sodba višjega sodišča v tej zadevi pa je bila izdana leta 1928. Prvega maja leta 1928 so me aretirali in obsodili na tri tedne zapora. Junija leta 1928 so me aretirali, pa mi je uspelo pobegniti. Petega avgusta leta 1928 so me spet aretirali — v preiskavi sem ostal 3 mesece in bil obsojen na 5 let robije. Na robiji sem preživel vsega 6 let. V začetku sem bil v Lepoglavi — 2 leti in pol, od tam pa sem bil kot organizator gladovne stavke premeščen v drugo kaznilnico, v Maribor.

Ko sem bil marca leta 1934 izpuščen z robije, sem takoj začel delati ilegalno in ustanavljati partijske organizacije. Julija leta 1934 me je CK KPJ poklical iz domovine v politbiro CK KPJ, na IV. partijski konferenci decembra leta 1934 pa sem bil izvoljen za člana CK KPJ.

Ta življenjepis, ki smo ga nekoliko skrajšali, je Tito napisal lastnoročno s črnilom v ruščini leta 1935 v Moskvi.

Potem je nekaj časa prebil na Dunaju, februarja 1935 pa je odpo-

toval v Moskvo, nakar se je vrnil v domovino in nadaljeval partijsko dejavnost. Junija 1936 je bil izvoljen za organizacijskega sekretarja centralnega komiteja. Septembra 1938 je postal politični sekretar CK komunistične partije Jugoslavije. Tedaj se je začelo novo poglavje zgodovine naše Partije. Partija je bila pripravljena na svojo najtežavnejšo bitko.

Sredi marca 1938 so se nemške čete približale našim mejam. Jeseni 1940 je bila v Zagrebu V. državna konferenca Komunistične partije Jugoslavije. Tovariš Tito je na konferenci poročal o delu partije v zanjih šestih letih, nato pa je govoril o perečih nalogah v trenutku, ko je bila vojna pred durmi. Ko je kralj ob vdoru fašistov pobegnil v tujino, je tovariš Tito s centralnim komitejem zaključil

val zadnje priprave na oboroženo vstajo. Začela se je narodnoosvobodilna vojna. Tovariš Tito je zapustil Beograd. Edina pravilna pot je bila — izbrati partizansko vojno in prisiliti sovražnika, da jo bo sprejel. Vrstile so se ofenzive. Naj omenimo legendarno bitko na Neretvi, bitko na Sutjeski, o njej je tovariš Tito dejal: »To so bili najhujši dnevi mojega življenja med narodnoosvobodilno vojno zaradi tega, ker nisem vedel, kako naj bi rešil ranjence«. Ves svet je zvedel za naš boj in tovariša Tita. Dne 29. novembra 1943. leta se je v Jajcu začelo II. zasedanje AVNOJ. Tovariš Tito je bil izvoljen za predsednika nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije. Za velike usluge med razvojem narodnoosvobodilnega boja so mu dodelili naslov »maršal Jugoslavije«.

1. maja 1979 je Delavska godba Trbovlje igrala budnico maršalu Titu na Brdu pri Kranju. Dirigent Miha Gunzek. Pozdravil ga je predsednik godbe Janez Očepek.

Po napadu na Drvar je odšel na otok Vis, od tam pa jeseni v Srbijo in 20. oktobra 1944 v Beograd.

Dne 24. februarja 1944 se je Tito v svoji novi funkciji kot predsednik Nacionalnega komiteja in maršala Jugoslavije lotil skupno z Edvardom Kardeljem ene najtežjih nalog — izbojevanje priznanje Nacionalnega komiteja za vladno Jugoslavije.

Vojna se je končala z zmago narodnoosvobodilne vojske in partije. Tovariš Tito je z zanesljivo roko prikrmaril ladjo revolucije v pristanišče...

11. novembra 1945 pa je nasmejan odšel na volišče v Beogradu. Predsednik ministrskega sveta Jo-

sip Broz je bil izvoljen kot nosilec zvezne liste Ljudske fronte Jugoslavije. Ob sprejetju Osnutka prve ustave FLRJ, so odposlanci Josipu Brozu izrazili zaupnico.

Ni bilo počitka v času obnove. Vsega se je bilo treba lotiti znova. Vojne junake so morali zamenjati delovni junaki »udarniki«.

Največji izpit v naši povojni zgodovini je pomenilo težko leto 1948, ko je hotela velika sila z grobimi metodami vreči na kolena malo deželo. Znano je znamenito Titovo pismo, ki ga je takrat poslal Stalinu. S tem v zvezi je povedal: »Življenje me je naučilo, da je v takšnih primerih najhujše, če nimaš lastnega stališča, če oklevaš. Ved-

no je treba reagirati hrabro in odločno. Stalin je videl, da je prvo rundo izgubil...

Nato se je kalilo samoupravljanje. V vrsti velikih let naše socialistične sedanjosti in dogodkov je posebnega pomena odločitev iz leta 1950, po kateri so dobili delavci tovarne v upravljanje. Vloga tovariša Tita je neprecenljiva pri pripravi na to odločitev in izdajo zakona o delavskih svetih v državnih gospodarskih podjetjih.

Geslo je bilo: »Tovarne delavcem«.

Dvajset let pozneje so na II. kongresu samoupravljalcev v Sarajevu govorili o nalogah pa tudi o bogatih sadovih minulih dveh desetletij. Tovariš Tito je tedaj rekel, da je samoupravljanje postalo neodtujljiva pridobitev delovnih ljudi. Skoraj ni mesta ali večjega kraja v Jugoslaviji, ki bi ga tovariš Tito ne obiskal med svojimi številnimi potovanji. Takšni obiski bodo ostali vedno živi, ker so bili kačipot graditeljem socializma. Odlomki iz njegovih govorov so zajeti v dokaj obsežni knjigi »O liku komunista«. V predgovoru Tito

govori: »Najtežje je premagati samega sebe«. Vsak govor je preprost, vsem razumljiv, poučen in umetnina zase.

Da se je Tito živo zanimal za vse in bil »doma« skoraj na vseh področjih ni treba posebej opisovati.

Mlada država je imela osem let, ko je bil sprejet (1953) ustavni zakon, ki je vpeljal funkcijo predsednika republike. Josip Broz je bil izvoljen za prvega predsednika FLRJ.

Vse tisto, kar je bilo v povojnem obdobju doseženega, je bilo formulirano 1958 v »Programu ZKJ«, sprejetjem na sedmem kongresu v Ljubljani. Ta program je bilo treba zapisati v dokument, to je bila jugoslovanska ustava iz leta 1963. Proces demokratizacije je bil od leta 1966 vse bolj intenziven. Leta 1970 je Josip Broz Tito odločno spodbudil izdelavo osnutka ustavne reforme federacije. Reforma federacije je bil eden od največjih dogodkov v zgodovini Jugoslavije. Ves čas se je angažiral pri izdelavi ustave, ko pa je bila 1974 sprejeta, je že gledal naprej v prihodnost...

Legendarni zmagovalac v vojni je postal tudi eden stebrov svobodnega sveta, človek, ki kot večni revolucionar razlaga, da brez svobode ni miru in brez miru ni svobode. Povzdignil je dve politični gesli, ki sta se razširili po vsem svetu: miroljubno sodelovanje in neuvrčenost. Omenim naj samo »beograjsko konferenco neuvrčenih držav« (1961), nato v Kairu (1964), Lusaki (1970), Alžiru (1973), Columbu (1976) in Havani 1979.

Tovariša Tita upravičeno imenujejo po svetu »mirovnega poslanca«, saj je med številnimi mirovnimi poslanstvi prepotoval skoraj ves svet in se srečal s stotinami najpomembnejših sedanjih ljudi na svetu. Tovariša Tita so videli milijoni na vseh poldnevnikih našega planeta.

Tudi besede predsednika ZDA Nixona veliko povedo: »Jugoslavija si je že zdavnaj izbrala pot neuvrčenosti in že nad dve desetletji imata Jugoslavija ter maršal Tito glavno vlogo v gibanju neuvrčenosti na vsem svetu. Mi v ZDA spoštujemo to stališče«.

Angleški general in publicist, ki je bil med vojno načelnik angleške vojaške misije v Jugoslaviji, Fitzroy Maclean, je leta 1962 napisal:

»Če je kdo otrok tega stoletja, našega nemirnega in vročega stoletja, je to Josip Broz Tito... dandanes znan po širnem svetu kot jugoslovanski maršal Tito«.

Redki so bili trenutki počitka, saj je teklo že dvainosemdeseto leto njegovega bogatega ustvarjalnega življenja, ko je prišel v Alžir na konferenco. Poudarek konference je bil na gospodarski kre-

Dne 4. septembra 1967 je Tito s svojim spremstvom obiskal tudi Vrhe nad Trbovljami. Pred domom revirskih in savinjskih borcev se je fotografiral s strežnim in kuhinjskim osebjem.

Ob svojem obisku, dne 4. 9. 1967 v Trbovljah so predsednika Tita pozdravili tisoči in tisoči občanov pred Delavskim domom. Pionirka mu izroča v pozdrav šopek cvetja.

pitvi neuvršenih dežel. Tito je govoril, da ostati nerazvit, pomeni biti odvisen. Pot in smernice neuvršenih se najbolje odražajo v Titovem govoru na alžirski konferenci.

»Neodvisne dežele ne prosijo nikogar, da bi jim priznal pravico do enakopravnega sodelovanja pri reševanju svetovnih problemov. To pravico so si izbojevale same, to pravico imajo in so trdno odločene, da jo s svojo enotnostjo, organiziranostjo in akcijo tudi izkoristijo. To pomeni, da prevzamejo nase svoj del odgovornosti in

obveznosti, kot eden od najvplivnejših dejavnikov za nadaljnji razvoj mednarodnih odnosov, utrjevanju miru, varnosti, neodvisnosti in enakopravnosti, za gospodarski in družbeni napredek sveta«.

Domovina in ljudje se mu oddolžujemo z ljubeznijo in s spoštovanjem. To je največ, kar mu lahko damo. Tovariš Tito ni nikdar pričakoval nagrade, vedno pa ga je ganila izkazana ljubezen. Zato je nekeje dejal: »Ne živim zaman...«

In živel bo...

Kad i brda...

Na velikem zboru na Tjentištu leta 1971, je Tito govoril nekdanjim borce. »Še vedno je veliko zlonamernežov, ki žive v prepričanju, da se bo vrnilo staro, da bo Jugoslavija razpadla.«

Titov glas postaja vedno ostrejši, s pogledom objame planine Volnjak, Maglič, Zelengoro, kjer so bili med vojno hudi boji in pravi:

»Kad se ova brda raspadne, onda če se i Jugoslavija raspasti. A to se... a to se... nikada neće dogoditi!«

Dragica Bregant

Spomini na TITOV obisk leta 1948 v Trbovljah

Z zmago ljudske revolucije in osvoboditvijo slovenskega naroda in vseh jugoslovanskih narodov je delavski razred s Titom na čelu uresničil stoletne sanje o svobodi in omogočil vsestranske pogoje za zgraditev samoupravnih socialističnih družb. Revirski delovni ljudje, predvsem aktivisti Osvobodilne fronte in borci NOV, smo se zavedali svoje obveznosti in pomena besed pokojnega Borisa Kidriča, ki je v svojih izražanih pogosto poudarjal, da naj junakom borbe sledijo junaki dela. S ponosom lahko danes priznamo, da so delovni ljudje ta poziv sprejeli z veliko odgovornostjo. Znano je, kakšno dediščino smo prevzeli v povojnem času. Okupator je do skrajnosti izčrpaval premogovne sloje in ni imel interesa, vsaj minimalno vzdrževati ostalo industrijo. Posledica takšne zapuščine je narekovala veliko požrtvovalnost in truda za doseg vsaj povprečne storilnosti v jamah in odveč bi bilo poudarjati, kako odločilnega pomena je bil premog v našem gospodarstvu.

Takšno stanje je narekovalo veliko angažiranost KP, sindikatov in mladine. Omenjeni so na zelo pogostih sestankih vplivali na zavest delovnih ljudi ter jim prikazovali težke gospodarske razmere, ki so se še povečale z znano gospodarsko blokado, ki jo je objavila Sovjetska zveza v znani informbirojevski deklaraciji proti Jugoslaviji. Z velikim ogorčenjem in razočaranjem nad to objavo smo verovali v lastne sile in partijsko vodstvo, da nas delavski razred tudi v tej situaciji ne bo razočaral.

Delovni ljudje smo odgovorili s podvojeno storilnostjo in dokazali,

da je odvisen od nas samih razvoj našega gospodarstva. S tem v zvezi so organizirali tako imenovano tekmovalstvo v obratih in na odkopih, ki so ga vodili najbolj predani komunisti in aktivisti in v kratkem obdobju dosegli take presenetljive uspehe, katerih nismo občudovali le v revirjih, temveč v vsej Jugoslaviji. Zgodovina zasavskih premogovnikov bo trajno ohranila imena znanih udarnikov, kot so: Zagošek, Erjavec, Petek, Magister in še mnogo drugih. Udarniškem delu so se odzvali tudi mnogi za delo sposobni ljudje od okrajne pa do ulične strukture, da po svojih močeh prispevajo zagotoviti čim večje količine premoga. Omeniti moramo, da so to obliko dela ljudje sprejeli kot obveznost in je že postala ustaljena oblika dela.

V tem času nismo pozabili na naše močne zaveze iz NOB, to je požganih domačij v revirjih, zlasti pa v Savinjski dolini, kjer je veliko število revirskih borcev za časa revolucije v partizanskih enotah delovalo na teh področjih. Ta oblika pomoči našim kmetom v materialu in strokovni delovni sili je bila hvaležno sprejeta, na drugi strani pa oddolžitev kmetom, ki so dajali v času NOB moralno in materialno podporo.

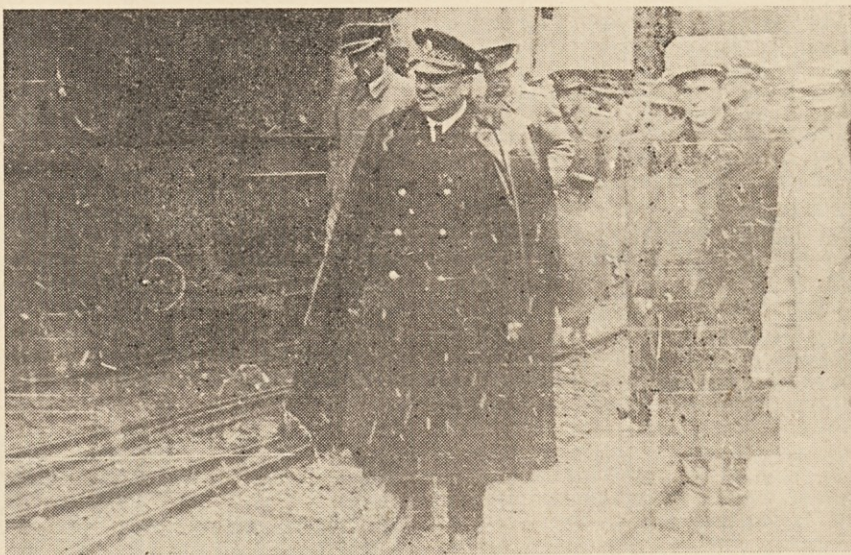
Kljub raznim težavam s katerimi smo se srečevali, nismo poznali omahovanja, kar je bil dokaz zadovoljivih rezultatov v gospodarstvu in veliko priznanje republiških političnih organov.

Priznanje našim rezultatom in uspehom delovnih ljudi je bilo dokazano v razgovoru s takratnim predsednikom vlade LRS Mihom Marinkom, ko je sporočil, po se-

stanku s tovarišem Titom, da nas bo v najkrajšem času obiskal v Trbovljah. To informacijo je Miha Marinko povedal tri ali štiri dni pred obiskom pri nas. Ves protokol je bil precej skromen in ga je sporočil notranji minister, pokojni Boris Kraigher. Dogovorjeno je bilo, da pride maršal v spremstvu sekretarja CK KP Slovenije — Matije Mačka in Borisa Kraigherja. Sprejem maršala naj bi bil na železniškem postajališču rudniške separacije, ki naj bi ga pozdravil poleg mene tudi takratni direktor zasavskih premogovnikov Trbovlje, Karel Slokan. To je bilo 24. novembra 1948, ob 11. uri. Po krajši izrečni dobrodošlici maršalu in članom spremstva je sledil ogled obratov rudniške separacije. Spominjam se, da so delavci, ob snidenju z maršalom, skoraj onemeli od presenečenja nad njegovo domačnostjo in pozornostjo razvidno iz razgovora. Dejal je, da je vesel, da je prišel v Trbovlje in da nas čakajo še velike težke naloge za napredek gospodarstva, ki je porok boljšega standarda in da računa, da bo to nalogo delavski razred tudi uresničil. Iz tega obrata smo, po približno polurnem ogledu, odšli v Termoelektrarno in nato v Cementarno, kjer je sledil prisrčen, že organiziran sprejem. S predstavniki Partije, sindikatov in mladine, ki so mu poročali o proizvodnih težavah in dosežkih ter zagotavljali, da se ne bojijo nikakih težav, da lahko z zagotovostjo računajo na vdanost naši Partiji in vodstvu, »ki ga Ti vodiš«, so mu ob zaključku dejali. Maršal je dejal, da je vesel, ko vidi tako pripravljenost tega kolektiva, ki ima v ob-

novi zelo pomembno poslanstvo. Sledil je obisk v takratnih Centralnih rudarskih delavnicah — v današnji STT Trbovlje. Tu so v skromnih proizvodnih prostorih že snovali zametke sedanje STT in Mehanike. Ta kolektiv je združeval večinoma kvalificiran strokovni kader različnih strok, ki je v tisti dobi veliko prispeval s svojim delom na porušenih območjih v Savinjski dolini in doma, s prostovoljnim in udarniškim delom. V prostoru finomehanike, kjer so izdelovali miniaturne rudarske svetilke in analitske tehtnice, je maršal vprašal kvalificirano delavko Olgo Pajk, kaj dela, ko je videl kromen predmet. Ta mu je odgovorila: »Delam svetilko za vas, in ko bo gotova, vam jo popoldan izročim za spomin«. Vsi smo čutili zadovoljstvo nad to prisrčnostjo. Seznanili smo se tudi s perspektivnim načrtom te delavnice, ki je po dvaintridesetih letih prerasel v ugleden kolektiv: Po kratkem obdobju pa se je razvila iz strojnih delavnic tudi sedanja STT, ki dosega z jamskim podporjem in drugimi proizvodi velike uspehe. Od tu smo pešačili toplo pozdravljeni do tedanjega rudniškega obrata Trbovlje. Prisrčno sprejeti z mnogimi vzkliki, napisanimi transparenti in vsem kar sodi k takšnemu sprejemu, nas je kake tri do štiritisooč rudarjev in drugih občanov, praznično sprejelo.

Ko sem ga ob 14. uri z okrašenega odra pred jamo Trbovlje v imenu okraja in trboveljskih ljudi, pozdravil v precej pustem deževnem jesenskem vremenu in mu predal besedo, se razpoložena množica ljudi dolgo ni pomirila ter z raznimi klici Partiji, Tito dolgo ni prišel do besede. V govoru, ki je trajal slabo uro, se je zahvalil za zaupanje, ki mu ga izražajo in dejal, da je delavski razred upravičil svoje zgodovinsko poslanstvo do revolucije in tistih padlih borcev, ki jih ni več med nami. Poudaril je veliko priznanje udarniškega tekmovanja in dejal, da družba, ki ima take ljudi, mora zmagati in se ji ni bati bodočnosti. Omenil je tudi velik prispevek revirskih komunistov v času, ko je prekipela potrpežljivost revirskih rudarjev, ko so, ponižani in izkoriščani od TPD in tlačeni od šestojanuarske diktature, ostali v jamah, zasedli rove in jaške ter začeli z gladovno stavko in s tem pod vodstvom komunistov napovedali neizprosno bitko za boljše delovne razmere in človeka dostojno življenje. Dejal je, da so to bili hrabri borci, prekaljeni v mnogih spopadih s kapitalisti, večinoma člani KP ali SKOJA, pripravljeni izvršiti vsakršno nalogo v kakršnihkoli razmerah. Omenil je, da se je na obronkih revirjev nekajkrat sestel s partijskim aktivom in poudaril važnost ustanovnega kongresa KP na Čebinah in za razvoj revolucije pomembnih sklepov. Z velikim ogorčenjem je

Maršal Tito je po osvoboditvi, dne 24. novembra 1948 prvokrat obiskal revirje. Posnetek kaže njegov prihod na rudnik Trbovlje. Bilo je deževno vreme, vmes pa ja padal sneg.

Na prostoru pred vhodom v jamo rudnika Trbovlje je 24. novembra 1948 spregovoril maršal Tito tisočem rudarjem in drugim občanom. Ob njem stoji na desni Dušan Povše, takratni okrajni sekretar KPS Trbovlje.

obsodil objavo in napad informbiroja na Jugoslavijo z globoko vero, da bo delavski razred sposoben tudi v tej situaciji ohraniti našo neodvisnost in samostojnost. Ko je govor končal, se je iz tisočerih ust slišalo vzklikanje Partiji in vodstvu. Obkrožen z ljudmi, ki so ga pozdravljali, je šel do takratne rudniške restavracije, kjer se je pogovarjal s partijskim aktivom, sindikalisti, mladino, z najboljšimi

udarniki in predstavniki delovnih organizacij.

Še enkrat je v svoji zdravici potrdil veliko zadovoljstvo nad vdanostjo, ki jo izražajo delovni ljudje do političnega vodstva in dejal, da je prepričan, da bomo tudi tokrat zmagali. Direktor Zasavskih premogovnikov dipl. ing. Karel Slokan pa je v svoji zdravici dejal, da je vsak Jugoslovan ponosen na tako velikega in spoštovanega sina

kot ga ima Jugoslavija v osebi tovariša Tita.

Obvezo Titu in Partiji na tem razgovoru smo aktivisti zelo resno sprejeli. Spominjam se sproščenosti in zaupanja sindikalnih in gospodarskih predstavnikov in kar težko nam je bilo, ko ga je vodja protokola večkrat opozoril, da morajo na vlak, kot je bilo dogovorjeno, ob 4. uri popoldan. Dejal je: »Veste, če zahtevam od drugih disciplino, tedaj jo moram tudi sam izvrševati.« Obljubil pa je, da se še vidimo in da bomo v prihodnjem snidenju veliko bogatejši in močnejši. Ni se zmotil.

Tovariš Oskar Levec mu je ob odhodu poklonil, v imenu rudarjev, miniaturno rudarsko svetilko in vrtno kladivo. Maršal Tito je poklonil takratnih 200.000.— din za Dečji dom, trboveljskim rudarjem pa je izročil svojo sliko s posvetilom »Rudarjem Trbovelj«. Večtisočglava množica se je od visokega gosta prisrčno poslovila.

Avgust Povše - Dušan

Dne 24. novembra 1948 so na prostoru pred vhodom v jamo rudnika Trbovlje in obratno zgradbo pozdravili maršala Tita mnogi rudarji in drugi občani.

TITO! Srečno v revirjih

... VAŠE DELO, RUDARJI, JE VELIKANSKI PRISPEVEK K NADALJNJI GRADITVI NAŠE DRŽAVE, ZATO NADALJUJTE Z VZTRAJNIM IN POŽRTVOVALNIM DELOM IN NAŠA ZMAGA JE ZAJAMČENA! ...

... RUDARJI! ZASTAVITE VSE SVOJE MOČI PRI PRIDOBIVANJU NAŠIH RUDNIH BOGASTEV, DA BI ČIMPREJ ZGRADILI NAŠO SREČNO DOMOVINO! ...

Tito 24. novembra 1948
v Trbovljah

Dne 27. aprila 1961 se je predsednik republike TITO vračal z daljšega potovanja po afriških deželah. Po dveh mesecih odsotnosti se je vrnil v domovino in je potoval skozi revirje. Prisrčna srečanja so bila v Litiji, Zagorju, Trbovljah, Hrastniku in v Zidanem mostu. Vračal se je v Beograd in povsod so ga ljudje toplo pozdravljali. V Trbovljah ga je pričakalo preko 5.000 prebivalcev. Vlak je za nekaj časa postal, tako da so ga pozdravili pionirji, kulturniki, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in skupnosti.

»Srečno, tovariš Tito!«

Delavska godba je zaigrala. Tisoče rok je mahalo v pozdrav. Tisoče src je v radosti vztrepetal. Tovariš Tito in tovariš Miha Marinko sta

sprejela tople pozdrave. Govoril je sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov Trbovlje Janez Železnik. Izrazil je prisrčno dobrodošlico vseh Trboveljčanov.

»Srečno, tovariš Tito!«

Pionirja iz osnovne šole Ivana Cankarja, Jadranka Kršul in Jurček Drnovšek, sta izročila predsedniku Titu šopke cvetja.

Vzradoščen je tovariš Tito po mikrofону v kratkem zahvalnem govoru poudaril pomembnost prijateljskega potovanja po afriških deželah. Zaključil je z besedami:

»Želim vsem rudarjem in ostalim Trboveljčanom kar največ sreče v življenju in pri delu!«

Ob igranju godbe, vzklikanju in valovanju rok v pozdrav je modri vlak krenil proti Hrastniku. — Prav prisrčen je bil tudi nagovor pionirke v Zidanem mostu. Tovariš Tito je nato dejal, da bi ga lahko spremljala na pot po Afriki, da bi tam govorila tako dobro kot ob tem sprejemu.

»Srečno, tovariš Tito!«

Prekratke so bile minute postanka. Modri vlak je hitel naprej proti Zagrebu.

Obisk predsednika republike tovariša TITA v Hrastniku

V letu 1967 je tovariš Tito za kratek čas obiskal zasavsko revirsko središče Trbovlje. Na tem sprejemu je bil navzoč tudi takratni predsednik občinske skupščine Hrastnik tovariš Milan Babič, ki mu je predal spominsko darilo, izdelek hrastniških steklarjev. Tovariš Tito se je vpisal tudi v spominsko knjigo, ki je hranjena na hrastniški občinski skupščini. Ob tej priliki je bil predsednik ponovno povabljen v Hrastnik. Vabilu se je rade volje odzval s pripombo, da bo obiskal Hrastničane brž, ko mu bo dopuščal čas.

V naslednjem letu so bile družbenopolitične organizacije Hrastnika obveščene, da bo obisk najverjetneje v letu 1968. Točen datum pa seveda še ni bil določen, ker je bilo to odvisno od raznih objektivnih okoliščin. Lotili smo se priprav, ki naj bi omogočile, da bi predsednik odnesel kar najlepši vtis o našem mestu in njegovih prebivalcih. Hrastniku smo hoteli dati najlepši videz, kolikor je to sploh mogoče, spričo njegove lege v ozki, stisnjeni kotlini, umazani od dima in saj industrijskih dimnikov. Vsi smo živeli v pričakovanju obiska najljubšega gosta — velikega sina Jugoslavije, revolucionarja in tvorca novega reda, tovariša Tita.

Dan obiska, ponedeljek, 14. oktobra 1968.

Že v zgodnjih dopoldanskih urah je bilo čutiti, da se pripravlja nekaj nevsakdanjega. Po cesti iz Dola proti Hrastniku so se vile kolone šolarjev, ki so hiteli na zborni mesto k stadionu pred šolo NH Rajka. Celo iz Rimskih Toplic in Laškega je prispela šolska mladina, ki je želela videti in pozdraviti maršala. Medtem pa je bilo na železniški postaji vse pripravljeno za sprejem. Med tisočglavo množico, ki je željno pričakovala modri vlak, je stala kolona avtomobilov. Okrog devete ure smo zagledali lokomotivo modrega vlaka, ki je pripeljal iz ljubljanske smeri. Med čakajočo množico je završalo, delavce družbenopolitičnih organizacij, ki so bili določeni, da predsedniku prvi izrečejo dobrodošlico pa se je polotila nervoza. Te pa je bilo konec, ko se je na vratih vagona pojavil tovariš Tito, nasmejan in vedrega obraza. Med vzklikanjem množice »Tito, Tito!« so mu v imenu prebivalcev Hrastnika in ostalih zasavskih krajev izrekli

dobrodošlico predsednik občinske skupščine Milan Babič, sekretar občinskega komiteja ZK tovariš Tone Prosenc, predsednik SZDL Viktor Malovrh in predstavnik mladinske organizacije. K slovesnemu vzdušju je pripomogla tudi pihalna godba. Predsednika so spremljali še tovarišica Lidija Sentjurc, tovariš Sergej Kraigher, tovariš Miloš Minič in drugi. Po sprejemni slovesnosti je kolona avtomobilov odpeljala proti Steklarni, kjer je bil predviden prvi postanek in razgovor z delavci te tovarne. Pred vhomom v Steklarno so ga pozdravili: v imenu samoupravnih organov — predsednik delavskega sveta, predstavniki DPO in direktor tovariš Jože Klanjšek. Ogledali so si tovarno, kjer je predsednik Tito takoj navezal neposredni stik z delavci. Z velikim zanimanjem je sledil proizvodnemu procesu in občudoval spretnost steklarskih rok, ki ustvarjajo raznovrstne steklene izdelke. Po ogledu je v krajšem nagovoru izrazil zadovoljstvo, da si je lahko ogledal moderno tovarno steklenih izdelkov. Pohvalil je izvozno usmeritev proizvodnje, ki prinaša našemu gospodarstvu velike koristi in perspektive. Poudaril je tudi napor, ki ga morajo prenašati steklarji pri svojem vsakodnevem delu. Pred odhodom iz tovarne mu je predsednik delavskega sveta izročil miniaturno klasično steklarško peč, direktor tovarne pa album s fotografijami Titovega obiska v tem kolektivu.

Pred tovarno kemičnih izdelkov je pričakala in pozdravila predsednika množica občanov in delavcev tovarne. Izročili so mu simbolično darilo — statuo industrijskega delavca. Pravi val navdušenja pa je zajel preko sedem tisočero množico, ki je pričakala tovariša Tita pred šolo narodnega heroja Rajka. Vzkliki »Mi smo Titovi — Tito je naš!« so se razlegali z močjo viharja, ki ni hotel utihniti. V tem navdušenju je bila izpričana brezmejna ljubezen in hvaležnost Titu za velikansko delo, ki ga je opravil pri graditvi novega socialističnega reda, katerega sadove uživa današnje generacije. V tem veličastnem vzdušju je predsednik skupščine izročil tovarišu Titu plaketo častnega občana Hrastnika. Šolski pevski zbor je zapel nekaj pesmi, nakar se je tovariš Tito fotografiral z mladimi pevci. Ob

tej priliki je kot v opravičilo izrekel naslednje besede: »Ako bi došel prije, ne bi vas video«. Te besede so vzbudile nov val navdušenja.

Čas je neusmiljeno tekel, program obiska pa je zahteval odhod k sledečemu srečanju, ki je bilo v čakalnici rudnika Hrastnik. Severna stena čakalnice je bila pred obiskom poslikana z rudarskimi motivi tako, da je dajala videz pravega širokega čela v jami. Pred upravnim poslopjem je bila postrojena skupina mladih rudarjev v uniformah. Predsednika sta pozdravila pionir in pionirka in mu izročila cvetje, nato se je predsednik, vedro razpoložen, odpravil v rudniško čakalnico, kjer se je pogovarjal z družbenopolitičnimi delavci in občani. Pri tem razgovoru so sodelovali predstavniki vseh treh zasavskih občin ter zastopniki delovnih organizacij iz vseh treh dolin. Navzoči so bili tudi prvoborci Miha Jerič, Maks Jakopič in drugi.

Predsednik občinske skupščine je visokega gosta seznanil z gospodarskim in družbenim razvojem občine Hrastnik. Sekretar občinskega komiteja tov. Tone Prosenc nas je seznanil s poročilom o delu ZK v občini. Tovariš Tito ga je vprašal, kakšna je struktura članstva v ZK in kakšen je odstotek neposrednih proizvajalcev. Predstavnik zavarovancev v Hrastniku je poročal o težavah upokojujencev, poudaril je razlike pri pokojninah starih in novih upokojujencev. Tov. Viktor Malovrh je poročal o delu in razvoju delavsko-prosvetnih in kulturnih društev. O stanju v Zasavskih premogovnikih pa je informiral pomočnik glavnega direktorja tov. Jože Zorčič. Med drugim je dejal:

»Z rudarjenjem smo v revirjih pričeli že pred skoraj 150 leti. Do leta 1950 so obstojali samostojni rudniki Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Skupni problemi in želja po hitrejšem napredku so združili rudarje Hrastnika in Trbovelj, da so se že leta 1950, med prvimi v Jugoslaviji, združili v enotno podjetje. Rezultati združitve so se pokazali tako na finančnem kot na tehniškem področju. V letošnjem letu pa smo se zasavski rudarji odločili združiti se v enotno podjetje Zasavski premogovniki Trbovlje tako, da se je združenemu podjetju rudnik Trbovlje—Hrast-

nik pridružil tudi rudnik Zagorje. S tem aktom je bilo združevanje rudnikov zasavskega bazena končano. Združeni zasavski rudniki bodo letos po predvidevanjih dosegli proizvodnjo okoli 1.750.000 ton. Osební dohodki pa niso temu ustrezni. Vzrok je nizka akumulativnost v rudarstvu, saj je znano, da predstavljajo osebni dohodki v vrednosti proizvodnje več kot 50 % in da nam ustvarjenega dohodka ostane le 2 % za sklade. Neprimerni osebni dohodki rudarjev v veliki meri vplivajo na to, da ni nobenega interesa za zaposlovanje v tej panogi.

Tovariš Tito je izvajanje predstavnika Zasavskih premogovnikov z zanimanjem poslušal. Ob zaključku poročila mu je zastavil še nekaj vprašanj, na katera mu je tovariš Zorčič tudi odgovoril. Po končanem poročilu o stanju v ZPT je stopil v čakalnico danes že upokojeni rudar Anton Dornik, spremljala pa sta ga še rudarja Karl Šergan in Alojz Hafner. Vsi trije so bili oblečeni v delovne obleke z rudarskimi čeladami na glavah. Tovariš Dornik mu je po kratkem nagovoru izročil, v imenu zasavskih rudarjev, rudarsko varnostno svetilko, s katero so predhodno obšli vse revirje rudnika. Tovariš Tito se je s krepkim stiskom rok zahvalil vsem trem rudarjem. Po čakalnici je zadonelo glasno ploskanje, ki ga je povzročilo veliko navdušenje. Tovariš Dornik je pozneje dejal: »Ko sem stopil pred predsednika in začel govoriti, sem imel močno tremo, ko pa sem se spomnil, da je bil tudi on nekoč delavec, je trema izginila in razgovor je stekel«.

Nato je ponovno govoril tovariš Tito, ki je v sklepnem govoru dejal:

»Iz vsega, kar ste mi povedali in kar sem videl, sem prepričan da se temu kraju obetajo boljše časi. Govorili ste o težavah in problemih, povedali pa ste mi tudi, da bo letos dosežen narodni dohodek na prebivalca že okoli 800 dolarjev/leto. To je dva do trikrat več kot v nekaterih drugih naših krajih. Prepričan sem, da ta številka ne bo zadovoljila vaših delavcev in bodo stremeli še za večjimi uspehi. Govoril sem že o premogovništvu, slišal sem za prizadevanja za rešitev teh problemov. Prepričan sem, da se z enako vnetostjo in odgovornostjo trudite v reševanju vseh ostalih problemov in da jih boste tudi uspešno rešili. Dotaknil bi se še mednarodne politične situacije. Povedati vam moram, da me sedanji mednarodni položaj precej skrbi in da nisem prevelik optimist. To pa zato, ker me vznemirjajo težnje posameznih držav, da porajajoče probleme rešujejo z vojaško silo. Mi smo vedno povedali vsakomur, kaj je napak in to smo storili tudi ob zad-

Dne 14. oktobra 1968 se je predsednik Tito ob svojem obisku v Hrastniku udeležil razgovora s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti v gostišču v Čečah. Posnetek kaže dobro razpoloženje udeležencev razgovora pred domom.

Predsednika Tita in njegovo spremstvo so pred upravnim poslopjem rudnika Hrastnik pozdravili predstavniki kolektiva.

njih dogodkih v ČSSR. Vedno smo se in se bomo tudi v bodoče borili proti širjenju interesnih sfer. Želimo biti samostojna in neodvisna država. Obsojamo uporabo sile v reševanju problemov. Pripravljeni smo z vsemi silami braniti neodvisnost naše države in zagotoviti svetlo prihodnost vsem tistim,

ki prihajajo za nami. V nobenem primeru ne bomo dovolili, da bi postali drobiž, s katerim bi vesele poravnale svoje račune.

S temi besedami je predsednik končal svoj govor. Nato so mu izročili album s fotografijami iz rudarskega življenja. Tovariš Tito si je album z zanimanjem ogledal.

Bilo mi je vedno drago što
 sam imao mogućnost da se sretam
 sa rudarima Hrasnika i da vidim
 i čujem o stvaralačkim rezultatima
 koje su do danas postigli.
 Želim, da i u budućem postignu
 još veće uspehe

14. X - 1968

Ob svojem obisku dne 14. oktobra 1968 v Hrastniku je vpisal Tito v spominsko knjigo rudnika Hrastnik gornje želje in priznanje.

V čakalnici rudnika Hrastnik so pozdravili maršala Tita tudi rudarji. Anton Dornik mu je v imenu hrastniških in drugih zasavskih rudarjev izrekel dobrodošlico in mu ob tej priliki izročil rudarsko svetilko v spomin.

Spremljala sta ga še rudarja Karel Šergan in Alojz Hafner.

Predsednik delavskega sveta rudnika Hrastnik ga je prosil, da bi se vpisal v spominsko knjigo, kar je tovariš Tito z veseljem storil. Napisal je naslednje besede:

»Bilo mi je veoma drago, što sam imao mogućnost, da se sretam sa rudarima Hrasnika i da vidim i čujem o stvaralačkim rezultatima, koje su do danas postigli. Želim, da i u budućem postignu još veće uspehe«.

Razgovor in srečanje v rudniški čakalnici je bilo s tem končano, nato se je visoki gost s spremstvom odpeljal proti gostišču v Čečah, kamor je prispel med 12. in 13. uro. Tudi na tej poti so ga pozdravljale skupine domačinov, ki so ga pričakale ob poti. Po slavnostnem kosilu, prirejenem v čast predsedniku, mu je zastopnik lovske družine Stanko Dolanc, st. izročil darilo, pravkar ustreljenega fazana in lovske palico. Člani lovske družine so predsednika povabili, da bi se udeležil lov na območju te lovske družine. Predsednik je vabilo sprejel, toda zaradi državnih dolžnosti te obljube ni mogel izpolniti.

V trenutku, ko se ponavadi izrekajo zdravice, je pod oknom zadonela pesem združenih pevskih zborov Svobode I, Svobode II ter

Svobode Dol. Predsednik, prijetno presenečen, je skozi odprto okno nazdravil pevcem in takoj predlagal, da naj se vsa družba preseli na prosto, kjer so nadaljevali s sproščenim pogovorom. Predsednik je predlagal pevcem, da bi skupno zapeli pesem »Pleničke je prala pri mrzlem studenc«, nato se je skupaj z njimi tudi fotografiral. Napravljen je bil še posnetek z družbenopolitičnimi delavci.

Ko se je tovariš Tito oziral po okoliških pobočjih, je ugotovil, da bi bil to primeren teren za naselitev muflonov. Obljubil je, da bo

poslal ustrezno število primerkov te divjadi, nadaljnjo skrb za naselitev pa naj bi prevzeli hrastniški lovci. Predsednik je obljubo izpolnil in tako je lovišče hrastniških lovcev bogatejše za to plemenito divjad.

K izrednemu razpoloženju je pripomoglo tudi zelo lepo jesensko vreme kot naročeno za to priliko. Toda čas obiska se je bližal koncu. Ob 15.30 se je tovariš Tito poslovil, zelo dobro razpoložen in nasmejan in bilo mu je žal, ker se je moral kar prežgodaj posloviti od vesele družbe.

Tudi na povratku proti železniški postaji so ga pozdravljale množice ljudi, na železniški postaji pa so se od njega poslovili Hrastničani v enakem številu kot so ga dopoldne sprejeli. Sledili so zadnji stiski rok in skandiranje »Tito, Tito!« se je razlegalo po železniški postaji. Predsednik je vstopil v modri vlak, ki ga je čakal na postaji in še z okna odhajajočega vlaka odzdravljajal navdušeni množici.

Lado Debelak

Razgovor z našimi delavci v ponedeljek 5. maja 1980

Ne morem povedati z besedami to, kar čutim...

Težko je najti pravo besedo...

Tito ne bo nikoli umrl...

To so bile najpogostejše misli, ki so jih izražali člani kolektiva

Ivo Gunzek — TET TOZD PEE Plinsko parna

Imel sem to srečo, da sem tovariša Tita osebno videl leta 1948 ob obisku v Trbovljah. Bil je še mlad, poln moči in energije. Prišel je v našo elektrarno PEE I — stari del. Živo se je zanimal za potek proizvodnje. Zapomnil sem si njegovih besed: »Kamor pridem, vidim same mlade ljudi, ki so pionirji razvoja naše industrijske revolucije.« Iz njegovega govora je vela zavzetost in skrb za delavca, za razvoj kadrov in naše industrializacije.

Po njegovem obisku smo v naši TET skokovito napredovali.

Med prvimi v Sloveniji smo imeli svoj delavski svet. Delavsko samoupravljanje nam je dalo energije, moči... Ustvarjalo se je. Zgradili smo PEE 2. Upam, da bomo z delom nadaljevali, da bomo zgradili novo elektrarno-toplarno, ki bo ko-

ristila celotnemu Zasavju. To nalogo moramo izpolniti. To smo dolžni tovarišu Titu.

Milutin Šebez — DO ZPT

Čutim se izredno prizadete ob smrti tovariša predsednika Josipa Broza Tita. Zavedam se, da smo vsi Jugoslovani izgubili velikega človeka. Prizadevali se bomo, da bomo uresničevali njegove ideje na vseh področjih. Tito je poudaril, da morajo biti vsi jugoslovanski narodi enotni, ker bomo le na ta način imeli možnost obdržati svobodo in neodvisnost.

Martin Putrič, dipl. ing. — DO ZPT

Izgubili smo ideal mladine. Spomnimo se žrtev med vojno in življenja polnega odrekanj — po vojni. Mladina bo morala nadaljevati to pot, se znati čemu odreči, predvsem pa čuvati bratstvo in enotnost naših narodov. V srcih čutimo bolečino in praznino, ki jo bomo nadomestili z delom.

Adi Polak — DO IMD vodja TOZD SIMD

Kljub temu, da smo pričakovali, da bo prišlo do tega..., me je vest zelo prizadela. Pri-

zadela je tudi moja družina, naše sodelavce. Saj nismo mogli verjeti, da je res...

Zjutraj smo se zbrali delavci naše delovne organizacije na žalni slovesnosti. Večina ni mogla zadržati solz.

Misel tovariša Tita bo ostala in jo bomo tudi uresničevali. Tako med nami ne bo nikoli umrl.

Mira Mihevc — DO IMD

Ko sem prvič slišala za Tita, sem bila stara dvanajst let. Leta 1944 sem prvič videla njegovo ciklostirano podobo. Živo jo imam pred očmi. Med vojno sem raznašala plakate po koloniji, bila sem skojevka in leta 1949 sprejeta v KP. Zdi se mi, da sem rastla s Titom. Danes zjutraj pa se je moj sin poslovil od mene. Postal je Titov vojak...

Ivan Močilar — DO IMD

Prizadelo me je, težko mi je, ko je bil tak voditelj! Tudi mladino je napredno usmerjal. Želel bi, da bi izpolnjevali to, kar nas je učil, da bi držali skupaj, da bi bili še naprej tako složni kot smo bili. Da bi bili odporni proti vsemu, kar nas še čaka. Rad sem poslušal njegove govore. Kar je mislil, je

znal razložiti tako, da sem ga razumel. Njegove besede so bile tople, sprejemljive, človeku priljubljene, kakršen je bil on sam.

Metka Serša — DO RGD

Vedela sem, da je maršal zelo bolan, da lahko pride do najhujšega, vendar me je novica o smrti zelo pretresla. Živim z upanjem, da bomo izpolnjevali to, v kar je upal tovariš Tito — da bomo njegove cilje uresničevali.

Kar čutim, ne znam povedati.

Lea Hribnik — DO IMD

Naši delavci so prihajali na delovno mesto takoj, ko so zvedeli pretresljivo novico. Tu so bili vso noč in to iz najbolj oddaljenih krajev z namenom, da bi pomagali, če bi bilo potrebno. Zjutraj smo se zbrali na komemoraciji. Čutimo, da smo enotni povezani kot ena družina. Nesreča, ki nas je vse prizadela, nas je zbližala. Upam, da bomo še naprej hodili po poti, ki nam jo je začrtal tovariš Tito.

Mateja Kravogel — DO TET

Saj ne znam povedati, kar čutim. Treba bi bilo vsaj malo preboleti in zbrati misli. Bil je človek, ki ga ni in ga ne bo.

Mnogo vem o njem, saj sem bila v politični šoli. Naša dolžnost je, da izpolnjujemo, kar nas je učil, uresničujmo njegove ideje.

V nas mlade je upal, na nas je gradil. Prepričana sem, da bomo šli po njegovi poti. Nikoli ga ne bomo pozabili. Za nas ni umrl.

Vedno nam bodo pred očmi njegove misli, dejanja in dela. To je takšen človek, spomenik. Vanj so zaupali ljudje vsega sveta.

Matjaž Cerovec, dipl. ing. — DO RGD

Čutim neko praznino. Čutili smo se varne ob človeku takš-

nih moralnih kvalit. Ker je vcepljen v vseh nas, se nam zdi, da je nesmrten. Bil je izreden človek na vseh področjih. Izreden vojskovodja, saj je iz nič ustvaril milijonsko armado. Bil je politik, ki je uspel približati in ustvariti edinstven humani sistem v svetu socializma. Cenijo ga po vsem svetu — tudi v državah z drugačno družbeno ureditvi-

jo kot je naša. Najbolj pa bodo občutile izgubo pripadnice neuvrščenih, saj je bil eden od ustanoviteljev in voditeljev.

Neprecenljiva je njegova vloga pri formiranju bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi narodi. Čutimo kot da smo mi Tito, zato ga ne bomo razočarali.

Dragica Bregant

TITO v Revirjih

Predsednik republike, predsednik ZKJ in vrhovni komandant oboroženih sil Jugoslavije maršal Tito je pogosto obiskoval v povojnem času številne slovenske občine. Obiskoval pa jih je tudi pred vojno kot član CK ZKJ in kasneje kot generalni sekretar CK ZKJ.

Med temi občinami, ki jih je tovariš Tito obiskal, so tudi naše revirske občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje. Naj na

kratko navedemo, kdaj in ob kakšnih prilikah je bil Tito v naših krajih:

— spomladi 1938 je bil na Vrheh sestanek vodilnih slovenskih komunistov. Udeležil se ga je tudi tovariš Tito. Ob tej priliki je govoril o položaju, ko je nacistična Nemčija okupirala Avstrijo in o neposrednih nalogah komunistov za obrambo neodvisnosti narodov Jugoslavije.

Dne 4. 9. 1967 je maršal Tito obiskal tudi Zagorje. Pred Delavskim domom je spregovoril zbrani množici.

— 24. novembra 1948 je prišel s posebnim vlakom v Trbovlje ob spremstvu številnih svojih sodelavcev. Obiskal je rudniško separacijo, termoelektrarno, cementarno, takratne centralne rudniške delavnice, nato pa je imel daljši govor na ploščadi pred jamo rudnika Trbovlje. V rudniški restavraciji se je sestel s političnim aktivom, udarniki, sindikati in drugimi.

— 27. aprila 1961 se je modri vlak ustavil na železniški postaji v Trbovljah. Predsednik Tito se je vračal z dvomesečnega potovanja po afriških državah. Na železniški postaji v Trbovljah je imel krajši nagovor zbrani množici.

— 4. septembra 1967 je predsednik Tito s spremstvom najprej obiskal Vrhe, nato pa ga je večtisočglava množica sprejela pred Delavskim domom v Trbovljah. V predavalnici doma je imel razgovor s političnim aktivom in gospodarstveniki iz revirjev o gospodarskih in političnih zadevah.

— 4. septembra 1967 je po obisku iz Trbovelj odpotoval še na obisk v Zagorje. Tu so ga sprejeli skupno s spremstvom predstavniki občinske skupščine, družbenopolitičnih organizacij, predstavniki delovnih organizacij in drugi občani. Pri sprejemu je sodeloval tudi mladinski pevski zbor Vesna iz Zagorja.

— 14. oktobra 1968 je predsednik Tito obiskal Hrastnik. Pripeljal se je z modrim vlakom in s spremstvom. Pozdravili so ga predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij. Obiskal je najprvo steklarno, tovarno kemičnih izdelkov, osnovno šolo heroja Rajka, nato pa je imel v čakalnici krajši razgovor z rudarji rudnika Hrastnik. S prostim razgovorom so nadaljevali v gostišču v Čečah. Bil je izredno razpoložen. V popoldanskih urah se je odpeljal z modrim vlakom.

— 5. maja 1980 je predsednik Tito nazadnje obiskal re-

Dne 4. 9. 1967 se je ob svojem obisku v Zagorju predsednik Tito srečal s številnimi občani.

V Zagorju se je predsednik Tito rokoval s številnimi občani.

virje, tokrat ga je na vseh železniških postajah z žalostjo v srcu, pospremila večtisočglava množica občanov. Po daljši in hudi bolezni je 4. maja 1980 umrl v Ljubljani, nato pa so ga prepeljali z modrim vlakom v Beograd. Žalost nas vseh je neizmerna.

Predsednik Tito je v svojem govoru rudarjem leta 1948 v

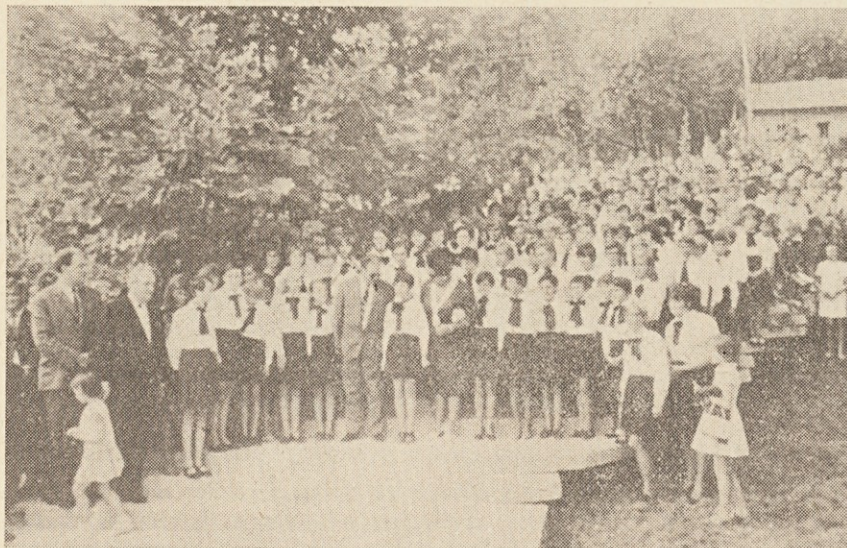
Trbovljah omenil, da je bil pred vojno večkrat v Trbovljah na okoliških vrhovih ob raznih priložnostih. Točneje tega ni navedel.

Pač pa so ga 20. maja 1954 obiskali člani mladinske delavske godbe iz Trbovelj pod vodstvom tovariša Hudarina v Beogradu. Za Dan mladosti so mu zaigrali več skladb. Član

mladinske godbe Marjan Korošec mu je izročil v spomin ob tej priliki sliko iz Trbovelj.

Dne 1. maja 1979 je delavska godba Trbovlje pod vodstvom Mihe Gunzka igrala predsed-

niku Titu budnico na Brdu pri Kranju. O teh srečanjih z maršalom Titom bomo v naslednjih številkah našega glasila objavljali spomine udeležencev. (lt)

Predsednika Tita so ob njegovem obisku v Zagorju, dne 4. 9. 1967 pozdravili člani mladinskega pevskega zbora Vesna pod vodstvom Riharda Beauermana. Ob tej priliki se je vpisal tudi v njihovo spominsko knjigo.

Lazar Koliševski predsednik predsedstva SFRJ

Na temelju določil Ustave SFRJ je predsedstvo SFRJ na svoji seji 4. maja 1980 sprejelo sklep, da prevzame Lazar Koliševski, dosedanji podpredsednik predsedstva SFRJ, funkcijo predsednika predsedstva SFRJ. Sklep je stopil v veljavo takoj. Funkcija predsednika republike je prenehala s smrtjo predsednika tovariša Tita.

Mnenja tujine o maršalu TITU in Jugoslaviji

V času hude bolezni in smrti maršala Josipa Broza Tita tuji tisk mnogo piše o našem predsedniku pa tudi o Jugoslaviji. Povsod poudarjajo, da je Jugoslavija zvesta podoba veličine svojega voditelja. Ves tuji tisk ponovno ugotavlja, da je naša država enotna in pripravljena braniti neodvisnost.

Povzamemo nekaj misli, mnenj in poudarek iz raznih tujih časopisov.

Alžirski tednik »Revolution Africain«:

Jugoslovanski čudež — Jugoslavija si je izbrala izvirno pot razvoja, kar ji je omogočilo rojstvo novega človeka. Ta novi človek je samoupravljalec, ki sam suvereno odloča o svoji usodi. Jugoslovani so uspešni v prizadevanjih, ki so mnogim državam — celo tistim, ki so pred njimi stopile po socialistični poti — bolj ali manj spodletela. Tej nalogi in enotni Jugoslaviji je posvetil predsednik Tito vse svoje življenje, um, srce in kri.

Mehiški dnevnik »Excelsior«:

Jugoslavija je danes zvesta podoba veličine svojega voditelja — Tita.

Japonski dnevnik »Mainči Šimbon«:

V Jugoslaviji vsi spoštujejo Tita ne glede na narodnostno ali republiško pripadnost ljudi.

Argentinski dnevnik »La Nation«:

Jugoslavija noče tujega ozemlja, pa tudi svojega ne bo dala nikomur.

Francoski časopis »Humanite«:

Jugoslavija ne zahteva in ne želi nikakršne tuje pomoči, temveč bo neodvisno nadaljevala svojo pot graditve socializma v demokraciji in demokracijo v socializmu.

Portugalski tednik »O Jornal«:

Vsi Jugoslovani so pripravljene napraviti vse za obrambo poštene socializma in za ohranitev neuvrščene politike. Jugoslovani od-

ločno branijo načelo, da mora sleherni narod ustvarjati socializem, ki najbolj ustreza njegovim željam in hotenjem.

Sydnejski »Daily Telegraph«:

Tito se vztrajno zavzema za krepitev svetovnega miru in varnosti, zato je pozval svetovno skupnost, naj pospeši detant kot univerzalen proces.

Vzhodno nemški »Neues Deutschland«:

Josip Broz Tito, jugoslovanski voditelj, je v poslanicah opozoril na zaskrbljujoče razmere v mednarodnih odnosih in na to, da si morajo vse države in vsa mednarodna skupnost kar najbolj prizadevati, da bi se popuščanje obnovilo in razvijalo kot univerzalen proces in da bi se svetovni mir in varnost okrepila.

Perujski tednik »Caretas«:

Predsednik Tito je ustanovitelj gibanja neuvrščenosti in državnik

svetovnega slovesa, ki je dosegel, da je politika neuvrščenosti postala zgodovinska pridobitev naše dobe. Vlagal je vso svojo moč in vitalnost v nenehno širjenje in krepitev politike neuvrščenosti. Jugoslovanski predsednik si je vselej prizadeval, da bi odpravili navzkrižja, ki se pojavljajo, to pa se mu je vselej posrečilo s potrpežljivim delom, tako da je krepil medsebojno zaupanje in vzpodbujal pripravljenost in voljo neuvršenih držav, da vse svoje razprtije in spore rešujejo miroljubno.

Italijanski tednik »Rinascita«:

Predsednik Tito je vtisnil pečat naši dobi predvsem kot vodilna osebnost neuvrščenosti z vsem, kar je prispeval k razvoju revolucije in iskanju novih poti v socializem po oktobrski revoluciji; kot internacionalist je bil Tito prepričan, da je treba začeti s prizadevanji za ohranitev lastne neodvisnosti. Tito je bil človek miroljubnega sožitja, prebujanja sveta v razvoju, simbol in eden voditeljev gibanja neuvrščenosti.

Predsednik Tito je enkratna osebnost našega časa, velikan, ki je vse sile vložil v boj za mir in blaginjo človeštva, državnik, ki uživa ogromen ugled v svetu. Ljudstvo je s Titom. Tovariš Tito je priljubljen med Jugoslovani vseh starosti in težko je z besedami povedati, kakšna je ljubezen s katero je obdan v vsakem kotičku svoje države.

Londonski »Times«:

Tito je bil pogumen, odločen, trezen, če pa je bilo treba tudi brezkompromisen. Jugoslovanski predsednik je pomagal svojemu ljudstvu iz vseh poveljnih težav z enako samozvestjo in umirjenostjo, s katero je med vojno kljub težkim razmeram, popeljal svoje goloroke borce do končne zmage. Jugoslovanski predsednik je s podporo jugoslovanskih narodov in narodnosti postavil na novo skoraj povsem porušeno državo in zgradil sodobno Jugoslavijo, na katero so lahko ponosni in zagotovili visoko življenjsko raven.

Sandro Pertini, predsednik italijanske republike

S smrtjo predsednika Tita je človeštvo izgubilo borca, ki se je vztrajno boril za načela svobode in pravičnosti. ... Bil je poslednji velikan II. svetovne vojne, ki odhaja zato, ker je bil prvi v boju za dosego in obrambo neodvisnosti svojega ljudstva. Zmagal je v vseh bitkah, v katerih je bil protagonista; izgubil je samo poslednjo — s smrtjo.

Jimmy Carter, predsednik ZDA

Predsednik Josip Broz Tito je bil dominantna osebnost svetovne scene. Potem ko je skozi težko borbo pripeljal svoje partizanske enote do zmage v drugi svetovni vojni, je ustvaril in 35 let vodil povojno jugoslovansko državo. V tem času so bili on in njegovi narodi soočeni z mnogimi izzivi, vendar so jih premagali z veliko odločnostjo, da bi ohranili neodvisnost in enotnost Jugoslavije in svojo posebno notranjo in zunanjo politiko. Več kot tri desetletja, v času vodstva obeh naših strank, je bila politika ZDA usmerjena k podpori neodvisnosti, ozemeljske nedotakljivosti in enotnosti Jugoslavije. Smrt predsednika Tita nas je doletela v zelo težkem času, kar zadeva mednarodne odnose. Danes potrjujem, da bo Amerika še naprej vodila dolgoročno politiko podpore do Jugoslavije in storila to, kar mora, da bi to podporo v resnici dala. Še enkrat ponavljam, da ta vlada ne bo tolerirala nobenega terorističnega dejanja proti Jugoslaviji ali njenim tukajšnjim predstavnikom.

Rudolf Kirchschläger, predsednik avstrijske republike

S predsednikom Titom nas je zapustil veliki evropski predstavnik, ki je s svojo močno osebnostjo zaznamoval zgodovino Evrope v zadnjih treh desetletjih in pol in ki je bil dolgo simbol neuvrščenosti.

Kurt Waldheim, generalni sekretar Združenih narodov

Z globokim obžalovanjem in žalostjo sem sprejel vest, da je umrl predsednik Tito. Z njegovo smrtjo je izgubil svet velikega državnika, vaša država in ljudstvo pa graditelja sodobne Jugoslavije. Pod njegovim predanim vodstvom je postala Jugoslavija pomemben in visoko cenjen član svetovne skupnosti ter odigrala ključno vlogo pri delu Združenih narodov...

Imel sem srečo spoznati predsednika Tita in ob številnih priložnostih sta mi bili njegova modrost in daljnovidnost v pomoč. Vsi mi v Združenih narodih globoko obžalujemo njegovo smrt.

Agencija TASS, SSSR

Centralni komite KP SZ, prezidij vrhovnega sovjeta ZSSR in ministrski svet ZSSR v globoki žalosti sporočajo komunistom in vsem delovnim ljudem Sovjetske zveze, da je 4. maja 1980 po hudi bolezni v 88. letu starosti umrl najvidnejši voditelj Jugoslavije, ugledni dejavnik mednarodnega komunističnega in delavskega gibanja, predsednik

SFRJ in predsednik ZKJ Josip Broz Tito.

— ● —

Enakih in podobnih izjav kot smo jih navedli v tem povzetku, je bilo objavljenih v tujem časopisu v času bolezni in smrti predsednika Tita na stotine in tisoče. V vseh teh objavah in izjavah je bila poudarjena veličina pokojnega maršala Tita.

TITO velika osebnost

Spomini na prvo srečanje!

Po končani vojni v letu 1945 nas je še precej ostalo v raznih enotah JLA. Spominjam se, da smo bili v začetku oktobra 1945 povabljeni v delegacijo koroških Slovencev v Beograd na obisk k maršalu Titu. Potovanje je trajalo zaradi posledic vojne razmeroma dolgo. Do Beograda smo potovali 26 ur, predvsem zaradi slabe proge, to pa je povzročalo počasno in težavno vožnjo z vlakom. Beograd je name ob prihodu naredil globok vtis. Spominjam se, da je bilo takrat v Beogradu precej pripadnikov sovjetske Rdeče armade. 4. oktobra 1945 smo se z ministrstva za Slovenijo, ki ga je takrat vodil tovariš Kocbek, odpeljali v Beli dvor. Maršal Tito, oblečen je bil v maršalsko uniformo, nas je sprejel zelo prijazno. Z njim smo se pogovarjali skoraj dve uri. Bil je zelo dobro poučen o koroškem vprašanju. Med res-

nim razgovorom se je znal tudi pošaliti in prav zaradi tega je bilo vzdušje zelo sproščeno in edinstveno.

Takrat sem bil star 16 let in sem bil najmlajši član delegacije. Vprašal me je, od kod sem doma in kaj delam. Obrazložil sem mu, da sem šef odseka za Koroško na obmei-

nem okraju v Prevaljah. Pri tem je omenil, kako pomembno je, da obdrži matični narod stike s svojimi brati, ki so od njega ločeni z mejo. Dal nam je kopico zelo koristnih nasvetov.

Ko smo odhajali iz Beograda, smo imeli občutek, da smo lahko ponosni in srečni, ker

smo imeli priliko, da smo prebili v družbi maršala Tita dve čudoviti uri, ki jih človek v svojem življenju nikoli ne more pozabiti, kajti Tito je bil in ostane velika osebnost!

Franc Kopitar — Silvo

Josip Broz T I T O

Zbrana dela (Prva knjiga, uvod)

Ko sem se kmalu vključil v partijsko in sindikalno delo v Zagrebu v enem od najmočnejših proletarskih središč v državi, je moje pisanje postalo bolj raznovrstno. Poleg člankov, poročil in razglasov, ki sem jih moral takrat pisati v imenu mestnih in pokrajinskih vodilnih teles ob raznih zgodovinskih dnevih ali večjih političnih dogajanjih, sem se moral ukvarjati z enim od najtežjih problemov, ki jih je morala takrat reševati naša Partija, z bojem za svojo enotnost, saj je grozila nevarnost, da bodo frakcijski boji onesposobili Partijo za akcijo in uničili njen ugled med ljudstvom. Dokumenti osme mestne partijske konference zagrebške organizacije, februarja 1928, so bili hkrati poskus postaviti takšna izhodišča revolucionarnega boja, na podlagi katerih bi lahko delavski razred prerasel v vodilno družbeno silo.

Zbrana dela (Prva knjiga)

Ko sem se jeseni leta 1936 vrnil iz Kominterne s posebnim pooblastilom, da vodim delo Partije v domovini, posebno še potem, ko sem avgusta 1937 prišel na čelo naše Partije, sta se obseg in vrsta mojih dejavnosti še povečala. Tedaj sem prevzel tudi dopisovanje z izvršnim komitejem Kominterne, zlasti z Wilhelmom Pieckom in Georgijem Dimitrovom. Iz tega časa izvira tudi

vrsta mojih člankov, objavljenih v glasilih naše Partije (Proleter, Srp i čekić, razni bilteni) in tudi v nekaterih glasilih Kominterne (Rundschau, Die Welt, Voix europeennes).

Zbrana dela (Prva knjiga)

Z izgovorom, da stavkajoče delavce zapira zaradi nočnega napada na dvojico stavkokazov, je policija, verjetno na namig delodajalcev, doslej zaprla osem stavkajočih delavcev. Naše navedbe utemeljujemo s tem, da je delodajalec te delavce, ki so v zaporu, že pred napadom oziroma prvi dan stavke prijavil policiji, naj jih zapre, ker je menil, da so glavni krivci za stavko in pobudniki akcije za volitve delavskih zaupnikov. Po drugi strani sta delodajalca s tem hotela zastrašiti druge delavce, ki so na prostosti.

ZBRANA DELA (Peta knjiga)

Celica je osnova Partije, njen temelj, na katerem je zasnovana, se dviga in krepi. KP si ni moč goče zamisliti brez celice. Brez nje KP ne bi mogla odigrati vloge prvoborca, avantgarde proletariata. Takoj je treba pripomniti, da je KP edina stranka, ki bolj upošteva kvaliteto kot kvantiteto svojih članov. To pa še ne pomeni, da si Partija ne prizadeva, da bi povečala število svojih članov, saj ji ni vseeno ali bo imela 100 ali 200 članov. Moč Partije se med drugim meri tudi po številu njenih članov, prekaljenih v boju, usposobljenih masovikov, ki uživajo zaupanje

množic in v katerih množice delavcev in delovnega ljudstva vidijo svoje prvorce. Brez zadostnega števila članov Partija ne more opravljati vseh nalog in se normalno razvijati.

Praksa je pokazala, da je najbolje ustanavljati celice po podjetjih — celice v podjetju. Celica v podjetju — to je v pravem pomenu celica pri izviru razrednega boja. To so plodna tla za delo vsakega pravega borca, vsakega člana Partije, vsakega zavednega in poštenega človeka. Pogumno in pravilno delovanje v podjetju zanesljivo obrodi sado in naša prizadevanja ne bodo zaman, saj bodo tisti, ki se zavzemajo in bojujejo za boljše življenje delavcev, pridobili tudi njihovo zaupanje. Oči delavcev so bistre in bodo videle, kdo je njihov in za kom naj gredo.

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revirski energetski kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Rudi Kreže. Glasilo ureja uredniški odbor: Jože Skrinar, Hinko Jazbec, Matjaž Cеровac, Ivan Grobinko, Dragica Bregant, Janez Oberžan (predsednik odbora), Emil Kohne (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik).

Naklada 3.200 izvodov.

Za člane kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen.

Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Tisk KTL — TOZD TIKa Trbovlje.